

Dyslexiebeleid

4.2 *Dyslexie(beleid)*

Onderwijs en begeleiding en ondersteuning op het Staring College zijn erop gericht dat ook dyslectische leerlingen een eerlijke kans krijgen om een diploma te halen dat past bij de individuele mogelijkheden en belangstelling.

Het onderstaande beleid is in belangrijke mate ontleend aan c.q. afgeleid uit het landelijke Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs.

4.3 *Uitgangspunten*

- Het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs is leidend.
- Aansluiten bij het Protocol Dyslexie Primair Onderwijs.
- Leerling en ouders zijn medeverantwoordelijk.
- Bouwen aan een geïntegreerde aanpak, d.w.z. steeds meer binnen de les en steeds minder buiten de les.

4.4 *Definiëring dyslexie*

"Dyslexie is een specifieke lees- en spellingsstoornis met een neurobiologische basis, die wordt veroorzaakt door cognitieve verwerkingsstoornissen op het raakvlak van fonologische en orthografische taalverwerking. Deze specifieke taalverwerkingsproblemen wijken proportioneel af van het overige cognitieve, en m.n. taalverwerkingsprofiel en leiden tot een ernstig probleem met het lezen en spellen van woorden ondanks regelmatig onderwijs. Dit specifieke lees- en spellingsprobleem beperkt in ernstige mate een normale educatieve ontwikkeling, die op grond van de overige cognitieve vaardigheden geïndiceerd zou zijn." (Blomert, 2006)

"Dyslexie is een specifieke stoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemeen verstandelijke beperking". (Stichting Dyslexie Nederland, 2016)

Bij de onderkenning van dyslexie in het voortgezet onderwijs gaat het om

- *het criterium van de achterstand*

De beheersing van het lees- en/of spellingsniveau (accuratesse en/of vlotheid) ligt significant onder het niveau dat vereist is in de (onderwijs)situatie waarin de leerling de lees- en spellingsvaardigheid functioneel moet toepassen.

- *het criterium van didactische resistentie*

Ondanks adequate remediërende instructie en begeleiding in het verleden (primair onderwijs) of gedurende een periode in het voortgezet onderwijs, blijven de problemen in het aanleren en toepassen van lezen en/of spellen op woordniveau bestaan.

Dyslexie heeft niet alleen consequenties voor de talen, maar voor alle vakken die een beroep doen op functioneel lezen en schrijven. Dyslexie tast de functionele geletterdheid aan als een leerling door problemen met technisch lezen meer moeite heeft om een tekst te begrijpen of als spellingsproblemen bij het schrijven (formuleren) invloed hebben op de constructie van een tekst, waardoor de boodschap minder goed overkomt.

Niet alle problemen doen zich (in gelijke mate) bij een individuele leerling voor. Er is bij dyslexie altijd sprake van een individu gebonden profiel.

4.5 Vaststelling van dyslexie

Er is sprake van dyslexie als deze is vastgesteld en gerapporteerd (in de vorm van een dyslexieverklaring) door een professional met een academische graad in de psychologie of orthopedagogiek, die in het bezit is van een erkende bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek, minimaal (op het niveau) van de BIG-registratie gezondheidszorgpsycholoog. De geldigheid van de dyslexieverklaring is in principe onbepaald.

Het Staring College screent op zijn kosten alle brugklassers en later instromende leerlingen¹ op dyslexie en meldt de uitslag daarvan schriftelijk aan de ouders. Screenen geeft geen absolute zekerheid over de uitslag van een uitgebreid onderzoek op grond waarvan al dan niet een dyslexieverklaring kan worden opgesteld. Een dyslexieverklaring kan pas worden verkregen na uitgebreid onderzoek. De kosten hiervan zijn voor rekening van de ouders. Zij zijn vrij in de keuze van de bevoegde deskundige die dit onderzoek verricht. Het Staring College biedt de betreffende ouders een bureau aan dat het onderzoek op school afneemt.

Als ouders kunnen aantonen dat zij financieel niet in staat zijn een uitgebreid onderzoek te laten verrichten, bekijkt de directie per individueel geval of zij een bijdrage aan het onderzoek levert.

4.6 Maatregelen

Afhankelijk van de aard en de ernst van de dyslexiekenmerken zijn er ondersteunende, compenserende² en dispenserende maatregelen.

4.7 Begeleiding leerjaar 1

In het 1^e leerjaar nemen alle dyslectici verplicht deel aan een begeleidingstraject bestaande uit:

- Kennis van dyslexie.
- Aandacht voor de psychologische impact van het probleem.
- Rechten en plichten van dyslectici zoals geformuleerd in dit dyslexiebeleid.
- Remediëren van technisch lezen en spellen, mits dit rendement oplevert.
- Een aanpak voor begrijpend en studierend lezen.
- Studie- en planningsvaardigheden t.a.v. huiswerk.
- Een aanpak voor de moderne vreemde talen.
- De leerling bekend maken met hulpmiddelen.
- Informatie voor ouders en het ondersteunen c.q. adviseren van ouders bij het verkrijgen van hulpmiddelen.

4.8 Begeleiding hogere leerjaren

In leerjaar 2 kunnen leerlingen gebruik maken van het begeleidingsuur. In de leerjaren daarna alleen nog voor een korte periode als dit wordt ondersteund door de docentenvergadering.

Een leerling bij wie de dyslexie pas in een hoger leerjaar wordt vastgesteld, komt in aanmerking voor een kort begeleidingstraject.

4.9 Pedagogisch/didactische aanpak in de les

Docenten hanteren t.a.v. leerlingen met dyslexie een pedagogisch/didactische aanpak bestaande uit:

- Begrip, acceptatie en een positieve benadering voor het behoud van motivatie en het voorkomen van psychische gevolgen, zoals onzekerheid, een lage zelfwaardering, een gevoel van verlies van autonomie en faalangst.
- Leerlingen mogen gebruik maken van ingesproken en/of gedigitaliseerde schoolboeken, tenminste als deze bij Dedicon leverbaar zijn. Bij gebruik binnen school zorgt de leerling zelf

---

¹ Dit geldt alleen voor leerlingen die op de school van herkomst nog niet zijn gescreend.

² Deze dienen ook in de dyslexieverklaring te zijn aangegeven.

voor het downloaden van de LEX app.

De leerling mag ook van ingesproken (jeugd)literatuur gebruik maken.

- Visueel gepresenteerde informatie blijft voldoende lang in beeld. Begrijpen en overschrijven verlopen vaak niet gelijktijdig maar na elkaar en kosten dus meer tijd.
- Expliciet aandacht voor de uitspraak bij de moderne vreemde talen.
- Het bekend maken van de leerling met digitale oefen-/leermogelijkheden.
- Nederlands spreken bij de uitleg van grammatica in een vreemde taal.
- Inschakeling bij de leerling van zoveel mogelijk zintuigen gelijktijdig. Dat betekent instructie niet alleen auditief, maar tegelijkertijd ook visueel. Zo vormt de leerling zich beter een 'beeld' van de uitleg en de opdracht.
- Het laten zien hoe "losse" informatie (woordjes, grammatica, symbolen, begrippen, formules, topografie, jaartallen, metriek stelsel, periodiek systeem en "rijtjes") in een bepaalde context is te plaatsen, zodat deze beter kan worden onthouden.

4.10 Toetsing

Ten aanzien van toetsing geldt:

- Extra lees- en formuleertijd (dus meer informatieverwerkingstijd):
  - maximaal 10 minuten per les-/klokuur bij schriftelijke overhoringen (SO's), repetities, toetsen en schoolexamens;
  - 30 minuten per zitting van het centraal examen (Examenbesluit, art. 55).
Als extra tijd of een andere compensatie niet mogelijk is, beperkt de docent het aantal opgaven/opdrachten of past de norm aan.
- Bij luistertoetsen mogen dyslectici vooraf de vragen lezen of gebruik maken van een speciale versie voor dyslectici
- Slechts één repetitie c.q. (luister-/voortgangs)toets moderne vreemde talen per dag.
- Het aanbieden van (duidelijk gekopieerd) schriftelijk materiaal voorzien van een overzichtelijke bladspiegel c.q. lay-out, lettertype/-grootte Arial 12 met regelafstand 1,15.
- Woordschrijffouten (alle spel- én grammaticale fouten t.a.v. de schrijfwijze van een woord) tellen alleen als het in de bewuste opdracht specifiek om het correct schrijven van woorden gaat.
Een docent vermindert vervolgens het aantal woordschrijffouten per werk met minimaal 20 en maximaal 50% alvorens de norm toe te passen. Er kan zo rekening worden gehouden met zowel de ernst van de dyslexie als de motivatie van de leerling.
Dit geldt niet voor het school- en centraal examen.
- Omdat zowel het formuleren en het correct schrijven van woorden kwalitatief zwakker zijn, kan een docent extra mondeling overhoren en het cijfer daarvoor meetellen. In uitzonderlijke gevallen is het mogelijk – als de toets zich daartoe leent – in plaats van schriftelijk mondeling te toetsen. Dit ter beoordeling aan de docent en m.u.v. het school- en centraal examen.
- Het formuleren op papier is voor dyslectici een lastige klus die hun verhoudingsgewijs veel tijd kost. Ondanks de inspanning lijkt hun werk vaak op dat van een leerling die op een lager niveau functioneert. De docent zal zich dit realiseren bij de beoordeling van schriftelijk werk.
- Het verzorgen van digitale toetsbestanden (ook voor de schoolexamens) die door spraaksynthesoftware (ClaroRead) kunnen worden voorgelezen. De dyslexiecoördinator bekijkt samen met de dyslectische leerling of deze daar baat bij heeft én voor welke vakken. Richtlijn hierbij is dat de leerling –voor zover leverbaar– ook gebruik maakt van ingesproken en/of gedigitaliseerde boeken thuis en/of op school³.
Bij oneigenlijk gebruik wordt deze faciliteit niet meer aan de leerling beschikbaar gesteld.
- Op verzoek van de leerling zal het CvTE (College voor Toetsen en Examens) worden gevraagd om centrale examens gesproken aan te leveren.

---

³Docenten zorgen dat de toets op stick wordt aangeleverd. De leerling reserveert in de mediatheek een laptop.

4.11 Vrijstelling Duits of Frans

Op basis van artikel 26 e, lid 4 en 5 van het Inrichtingsbesluit W.V.O. kan het bevoegd gezag een leerling vrijstellen van Duits of Frans in de bovenbouw van het atheneum. Het bevoegd gezag hanteert daarbij de volgende uitgangspunten:

- Bestaande mogelijkheden voor aanpassingen dienen eerst beproefd te worden.
- Een vrijstellingsverzoek dient schriftelijk en met redenen omkleed te worden ingediend door de leerling resp. diens ouders/verzorgers bij het bevoegd gezag. Bij het behandelen van een vrijstellingsverzoek betreft het bevoegd gezag o.a. de volgende punten in de overweging: de inzet van de leerling, de mate waarin het volgen van het betreffende vak belastend is, de mate waarin de tijdsinvestering onevenredig is en de risico's ten aanzien van een vervolgopleiding.
- Als aan een leerling vrijstelling wordt verleend voor Frans of Duits kiest de leerling een vervangend vak dat op het Staring College wordt aangeboden met een normatieve studielast van tenminste 440 uur.
- De inspectie wordt conform de regelgeving hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.

4.12 Bevordering

Een dyslectische leerling komt tijdens de overgangsvergadering in bespreking, als de reguliere bevorderingsnorm hem afwijst.

Als de leerling getoond heeft alle mogelijke moeite te hebben gedaan om voor de talen een goed resultaat te behalen en als naar het oordeel van de vergadering de perspectieven voor de leerling voldoende gunstig zijn, dan kan de rapportvergadering besluiten de leerling alsnog te bevorderen.

4.13 Ondersteuning door de ouders

Het ondersteunen van dyslectici is niet alleen een taak van de school. Ook voor ouders is een belangrijke rol weggelegd bij de begeleiding van hun kind. Zij kunnen o.a. zorgen voor:

- Begrip en steun als het eens even niet loopt.
- Een gunstige leeromgeving thuis waar de leerling ook voldoende gebruik van maakt.
- Ondersteuning bij planning, het overhoren van leerwerk en het stimuleren van het gebruik van digitale oefenmogelijkheden en werkverzorging.
- Het aanvragen van ingesproken c.q. gedigitaliseerde schoolboeken en literatuur.

4.14 De dyslecticus zelf

Het zo goed mogelijk opvangen van de belemmerende aspecten is een zaak voor *alle* betrokkenen en daarmee ook voor de leerling zelf.

School en ouders hebben hun verantwoordelijkheid, echter ook de leerling kan veel doen. De dagelijkse praktijk laat zien dat leerlingen, die ondanks hun dyslexie *er echt voor gaan* zichzelf daarmee een geweldige dienst bewijzen. Bij de pakken neerzitten in de zin van "Ja maar, ik ben toch dyslectisch!" kan ertoe leiden dat een leerling onder zijn cognitieve mogelijkheden gaat presteren.

4.15 Geschillen

Bij geschillen over de uitleg en uitvoering van dit beleid beslist de directie. Zij kan zich daarbij o.a. laten adviseren door de dyslexiecoördinator.

Als tijdens de beleidsperiode nieuwe (wetenschappelijke) inzichten, technische mogelijkheden, e.d. met betrekking tot de ondersteuning van leerlingen met dyslexie beschikbaar komen, bepaalt de directie of deze binnen het Staring College zullen worden toegepast c.q. zijn toegestaan en in welke vorm. Zij zal zich bij de afweging laten informeren door de dyslexiecoördinator.

4.16 Borging

De directie ziet toe op een correcte uitvoering van het dyslexiebeleid. Zij maakt daarbij o.a. gebruik van de dagelijkse ervaringen van de dyslexiecoördinator. Indien bij- of nascholing is geïndiceerd voor individuele of groepen docenten, draagt zij hiervoor zorg.

De dyslexiecoördinatoren hebben mede de taak een juiste uitvoering van het beleid bij hun collega's te stimuleren.

Medewerkers die niet meewerken aan het correct en zorgvuldig uitvoeren van het vastgestelde beleid zullen volgens de daarvoor op het Staring College geldende standaard worden aangesproken en begeleid.

4.17 Contactpersonen dyslexie

Het Staring College heeft op elke locatie een dyslexiecoördinator. Deze is aanspreekbaar voor zowel leerlingen, ouders als docenten. Wie de dyslexiecoördinatoren zijn en op welke locatie zij werkzaam zijn, leest in u bij het onderdeel 'medewerkers'.

onderwerp	Dyslexie (beleid)	
datum	december 2018 <i>(alleen redactionele aanvullingen en verduidelijkingen t.o.v. voorgaande versie. Geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd)</i> januari 2021 <i>idem</i>	
kenmerk	4091.1819	vervangt: 4053.10 (opgenomen in uitvoeringsregelingen zorgplan 4020.2122)
verantwoordelijke	directie	
vastgesteld	d.d.: 9 februari 2010	door: directie
MR	instemming	d.d. 21 april 2010